

MAGYAR REFORMED CHURCH

CHURCH
3041 LINCOLN 2385

PASTOR:

REV. A. CSUTOROS
LELKÉSZ

CHURCH
1944 W. 33rd STREET

Cleveland, O., Jul. 3. 1925.

Kedves Józsi Bátyom!

Bizony régen találkoztunk egymással, mióta ott hagytuk az öreg alma matert, attól kezdve nem találkoztam egy órával térszemmel sem. Már a kápláni vizsga után elvetélt a sors Pest megyébe nevelőnek. Három év múlva visszakérültem "erettyóuffalu" ba káplánnak. Alig foglaltam el az állásom Tóth Pista után, súlyos beteg lett a főnököm s nagy gyülekezet a nyakamba szakadt, s még a lelké szi teendőknön kívül az ipariskolába is tanítottam, voltak magán tanítványaim is, gimnazisták és felső leányiskolai növendékek. Itt lettem aztán három év múlva iskola igazgató és úgy volt hogy felditjük a második lelkészi állást is a szomszorra. Perzeze mint iskola igazgató végeztem a lelkészi teendőket is, mert a jó főnök káplánnak nem sokat lenditettek csak mulattak. 1898 ban megüresedett két amaerkai egyház, nem is volt még csak három egyházunk Amerikában ekkor. A clevelandi egyházra pályáztam, Balogh Ferenc 30 ajánlköz közzül engem ajánlott. A főnököm Gyulai már nagyon súlyos beteg volt, átölt és úgy kért, hogy ne menjek az idegenbe, neki a napjai meg vannak számolva, ő utána nem lehet még a lelké sz mint én. De én jöttem, mikor Dávidházy esperestől kértam a szolgálati bizonyítványt, még megdorgált, hogy mit megyek én Amerikába. En azt válaszoltam, hogy itthon egy elenyéső semmi vagyok, itt nem sokat tehetek a fajomért és vallásomért. Ott künn nagyobb szükség van rám, két egyház van fél év óta lelkész nélkül és a lelkes hiányában felelősségben van. Oda hívnak és várnak, itthon pedig a nagy kertes világba szegény ember nem juthat egyházhoz. Már épen egy éves nő voltam, volt egy 8 hónapos kis leánykám (aki most most már a szomszéd városba papné) Harmad megammal indultam az ismeretlen nagy világba az esperenciás innenső partjára. Milane na pi tengeri utazás után megérkeztünk ebbe a nagy idegenbe. Még ak kor éjjel a vonaton tovább utaztunk "ew Yorkból Cleveland felé vasúton. Egy éjjel és egy nap utaztunk, mire megérkeztünk Cleveland ba. Már volt templom és parochia. Mikor az első napra felébredtem csak néztem könnyes szemmel arra amerre a nap feljön é des szűlő hazám felé. De nem lehetett érzékenyséni, mert sok teendő várt rám. A kis gyülekezet egy fél év alatt szét szóledt, úgy kellett házaként felkeresni és összegyűjtögetni. Még aztán minden hónap ba legalább kétszáz kikellett menni azokba a városokba ahol már számosabban láttak magyarok. Már a negyedik évben szűk volt a kis templom. Akkor hozzá fogtam gyűjteni itthon is meg a vidégen két há rom államat beutazva az új templomra. 1903 ba már felépült termés köből a szép új templom. Majd a bevándorlás növekedésével szaporodott a magyarok száma, jött a társadalmi munka is. Neki döttem egy pár lelkes magyarral Kosuth spánknak szobrot emelni. Felis dítettek a város egyik legszebb terén, amely az a an amerikai magyarok Miskolcaja.

Utaztam forró melegbe, hogy esőbe, hó idegbe, hogy vasúton hol szegényen hol gyalog felkeresni a szét szóledt házakat és végezt.

A székelyekből anyaszentegyházakat alakítottam. Körülbelül 15 egyházat szerveztem. És ugyanannyi templomnak tettem le az alapkövét. Az új egyházakba lelkészeket hozattam hazáról. Majd mikor megalkult az első egyházmegye, annak eszereje lettem. Ha nem jön a gyilkos világháború, meglett volna már az egyházkerületünk is, a melynek választásánál, hogy én lettem volna az első püspöke. De a világháború szélszörűt itt is bennünket, most már megszakadt mindenféle összeköttetés a szülőhazánkkal. A háború alkalmával bennünket magyar lelkészeket internálni akartak. Egy napon ugyanazon este rában minden magyar ref. lelkész titkos dtektivek automebilon a törvé nyszék re hurcolták, hogy mi a magyar kormány fizetett ágensei vagyunk, pedig a magyar kormány törődött velünk legkevesebbet. Sőt a Kozuth szobor felállításáért és kurucz magyaregdomért a kormánynál odahaza a felteke listán voltam. De mivel vagy három igazságnal tudtuk, hogy mi amerikai állampolgárok vagyunk, megszüntették a hársznt mindnyájunk ellen.

26 évig magyar iskolát is tanítottam, magam tanítottam a magyar gyermekeket a magyar írás olvasás és a vallás és a vallás és magyarság földrajzra. Nyáron pedig míg az állami iskola szünetelt két hónapig mindennapos iskolát tartottam. Már második éve van rendez tanítói állás is felditva.

A gyülekezetem, miután a várs megneveledeett három részre osztottam az egyházból három egyházat szerveztem. Ugyhogy ma cleve landba négy protestáns magyar egyház templom és lelkész van.

1911 ben meghalt az ipam, aki Sitarben Bihar megyében volt lelkész. A gyülekezet haza hívtatt helyébe lelkésznek és én meggon dolatlanul lemondam itt és haza mentem het tagból álló családom mal. Odahaza megcsömbösöttem egészen attól a rendszertől ami otthon volt. Annnyit mégis tettem hogy az egyházar rendeztem egy év alatt és az országban elhírszóda magyarokat összeháztam. S minden hónap ba kimentem egyik másik pentra istenitiazteletet tartani. Tataros az állami iskolába már annyian összehgyülekeztek istenitiaztelet re, hogy nem fértek az állami iskola termé be. Kérdeztem a bányá igazgatót, hogy járt e előttem ezen a vidéken lelkész. Azt mondták, hogy nem. Egyezzer az eszere egy tanácsbíró val volt kint azon a vidéken azért hogy a feleszlett egyház templomát és iskoláját mikor eladták elvitte a pénzt. A bányá társulat megígérte, hogy a maga költségen templomát és iskolát és lelkész lakot épít ha oda megyék lakni. De én jó lakva a hazai állapotoival, nem jó szem mek né zett sem a fő ispán se szolgabíró, még a földes urak sem mert örökösen csak lekéztettem őket az áldatlan rendszerért. Egy év múlva visszajöttem Amerikába s itt hagyott állásaimat egy pár év alatt visszahyertem, de Clevelandba a városnak nem a keleti részén, hanem a nyugati részén telepedtem meg, s akis egyházat, feldelegstam. Tavaly új templomát és iskolát építettem lelkészekkel. Az igaz, hogy van egy kis adóságnak is, mert még a régi helyisé günket nem tudtuk még eladni. 25,000.00 dollár adóságnak van je lenleg. De azért egy hónapja a templomnál ezekben két teket volt tettem az egyházzal 10 ezer dollárért, ebből csak négy ezret tudtam összehozni, atóbbi kölcsön, úgy hogy ma 29 ezer dollár a terhünk és már azon töröm a fejemet, hogy a jövő észre, mikor az egyház ház husz éves lesz egy református magyar otthon építsünk, and legalább is 80 ezer dollárba kerül, az lenne a jubileumi emléke. Ha még ezt isten segedelemével befejezhetem, akkor elmondom, hogy most már Uram becsásd el a te szolgádat. De mi lett a jutalma hogy annyi szetszört esontott összeháztam, és kineveltem, hogy ezt a nemzeteket megtartottam magyaroknak. Most Barty érdekteléseket szettagatott néhány zsidónak meg katólikus papnak, né olyan is az van kettő a kitűtettek közt a ki otthonról a hártónbók szökött ki, de én rélan elfeledkezett a magyar kormány, mert nem voltam seha

talpnyaló. Idekint is az othoni rohadó állapotok ostoroztam. A nép azért felekezetei különbség nélkül, a kiváló Amerikai ak megbecsülnék. Mondhatom, hogy széles Amerikába az én tudtom nélkül semmi magyar mozgalom nem történhetik. Megdöött az Isten szőp családdal. Egy lányom lelkéazná. Az idősebb fiam a tavaszon s szentelték lelkéazszé magam is részt vettem a felszentelésben, nekem kellett tartani a felavató beszédet, s meg is eskettem, van egy jó kis egyháza a fiamnak s meg is eskettem ugyanok. Két lányom elvégezte a feőlsőbb iskolát és most a tanfelügyelő hivatalban vannak alkalmazva, a kisebbik fiam most tett érettségit és az erősei egyetemre megy, a legkisebb leánkám most megy a felsőbb iskolába.

Kijöttem fiatalon az idegenbe, legjobb erőm és resztségem feláldoztam szülő házám érdekébe és anyaszentegyházunkért. S mi lett a vége. Elküldtek és ha meghalok családom meg is eszik 30 évig fizettem a hazai nyugdíj intézetet a világháború ezt is tönkre tette.

Annyit tudtam szerezni (elvitte a közigazgatás való munka) hogy lent délen innen ahol most lakom 1600 méter földnyire Florida államban szereztem 10 hold földet az észak nyár hazajáiban s ott narancsot és grape fruitot s egyéb déli gyümölcsöt fogok termelni itt húzom meg magamat öregségemre s feleségemmel távol szülőháza zdmóti. Lesznek földműves öregségemre.

Hát bizony meg miker a cetusba pipálgattunk, nem is mertem volna álmodni, hogy az Isten ilyen nagy dolgokra hív el. Áldom az Istent, hogy adott erőt kitartást, hogy elvégezhettem a redm bi zottakat.

Szeretnék még egyszer hazá menni látoga tba, és más találkoz ni néhány tanulótársammal hely de sok mindenről elbeszélgetnék veletek. Adja Isten, hogy még megérhessem.

De már sokat írt bezzélek. Hosszúra nyúlt soraimban arról még nem is szóltam, mi tégd érdekelne. Mióta különösen lezajlott a világ háború, rengeteg gyűjtő ívet kaptam úgy én mint az egy házam. Nincsen az az egyház a mely felne keresett volna valamely ismerőseit gyűjtő ívekkel. Elinte az egyház is magam is adtunk va lamenyit a ilyen gyűjtő ívekre. De bele fáradtunk, nem győztük. Vol olyan nap, hogy nek magam kaptam 10 - 12 gyűjtő ívet. Az olyan hazai egyház aközben vannak itt kint, az inkább kapott valamit, mert az illető személyesen felkereste a földieit és ismerőseit. Ha vo létárak itt valaki annak kellene egy gyűjtő ívet küldeni és az eljárná.

Mi épen most gyűjtünk a fent említett magyar református othonra, kellen legalább is vagy 40 ezer dollár, atöbbit aztán kifizés vendék fe a bankból. A gyülekezetem tagjai vagy két-három ezer forintot fira ozni és megkeresnek mindenkit és cé lra. Tehát a mosta legjobb akarat mellett sem tehetek semmit, hanem majd házel végeztük a magunk dolgát, akkor próbálok valamit.

Sajnos, hogy a világhá boru annyira tönkre tette az egyházi életet és vallásos buzgósá got odahaza. Szomorú dolog. Az itt élő magyarok nagy része a gyárban nehezen dolgozik és nagyrészenek még ház sincsen. Abból a keresémből kell kábért, fizetni a családot élelemmel ruházzal ellátni, és még egy fej hagyma, vagy egy szál petrezejemért is a boltba kell menni. E mellett fizetni az élet és biztosító intézeteket, még az egyházra is juttatni valamit. Mi lett abból a jó hazi kalvinista népből. Itt Amerikába, nem x nézik embernek, aki templomhoz nem tartozik. Minden ügyét baját szí vesebben intézik el, állást is inkább kap, aki egyházhoz tartozik. Hát hogy várja az a nép, hogy a jó Isten megsegítse, ha ő elhagyja az Istent.

Egész szén megrendített a szegény Albert öcsém halála. Pár évvel
ezelőtt óhajtott volna kijönni Amerikába. De nem tehettem semmit
az érdekében, mert nem volt híresedés, most már vagy tíz év óta
az itteni amerikai teológusok nevelnek lelkészeket az itteni
magyar ifjakból. Ha olyan jön ki a ki már egy pár évet végtett oda
haza vagy elvégezte a teológiát, azt bevisszik stipendiumra egy két
évig az itteni teológiára, s amúgy kibocsátják lelkésznek. Abban
a korban, amiben Albert öcsém volt, már nehéz beletérődni az itte
ni viszonyokba. Egész más alapon megy itt az egyházi munka, s míg
bele jön bele is fárad egy idősebb ember.

Megrendített a halála. Ő volt az öt testvér közt a legifjabb
és ő ment el közülünk először.

Kérlek, hogy felkeresd a soraidat keresd fel háskoris és s
a lelkész, hogy hagyjon vissza adókat.

1891. Göttingen és a erettől

szert t. 1891. 11. 10.
-1891. Göttingen és a erettől

Göttingen, 1891.

P. S. Kérem, hogy a magam részéről a halálát és ezt
valahányszor hirtelen káros. Ezt nem becsülhetem meg. Ez csak
nagy látni meg jól ismerni.